



**Centre de recepció i
selecció de residus**

Dossier del mestre

Què és la deixalleria ?



És un centre on pots portar els residus municipals, especials i assimilables, que facis a casa, a la botiga, a l'oficina o al taller.

Tots els municipis de més de 5.000 habitants, independents o associats, disposaran d'una deixalleria abans de l'any 2001.



Tipus de residus que s'admeten en una deixalleria

Els residus especials

Es tracta de materials de rebuig que fem a casa, com fluorescents, pintures, olis... i que contenen components perillosos o tòxics per al medi i la salut humana (per exemple, àcids corrosius o gasos inflamables). Per tant, necessiten una recollida particular per dur-los a plantes de tractament especialitzades, on els inertitzen i en recuperen els elements reciclables.

La producció de residus especials a Catalunya s'estima en una xifra gens menyspreable de 1,5 kg per habitant i dia.

Residus que s'accepten a la deixalleria:

- Fluorescents i llums de vapor de mercuri
- Pneumàtics
- Dissolvents, pintures i vernissos
- Piles
- Aerosols
- Productes de neteja i bricolatge
- Productes insecticides i fitosanitaris
- Bateries de cotxe
- Electrodomèstics amb CFC
- Olis de cotxe (minerals)
- Termòmetres
- Líquids de fotografia
- Medicaments caducats

Els residus municipals

La deixalleria també rep residus municipals que poden ser recuperats: vidre, paper, mobles, etc. No accepta, però, les restes de menjar, excepte el pa sec. No obstant això, una part dels residus reciclables (paper, vidre, etc.) també es pot separar utilitzant els contenidors del carrer. Les deixalleries es complementen amb la recollida de certs residus municipals especials en botigues i comerços, com les piles gastades i els medicaments usats.

Residus que s'accepten a la deixalleria:

Residus reciclables o reutilitzables:

- Paper i cartró
- Vidre pla i d'ampolles
- Plàstics
- Ferralla, llaunes i altres metalls
- Tèxtils i sabates
- Electrodomèstics sense CFC
- Cables elèctrics
- Pa sec
- Olis de fregir (vegetals)
- Radiografies
- Tòn timers d'impressores i fotocopiadores

Altres residus valoritzables:

- Runes i restes de construcció d'obres menors
- Restes de jardineria
- Fustes i mobles vells



Residus que no s'accepten a la deixalleria

- Sanitaris
- Radioactius
- Materials explosius
- Restes de menjar
- Substàncies químiques autoreactives o reactives amb l'aire
- Recipients voluminosos que hagin contingut materials perillosos

Aquests residus necessiten una recollida particular.



Com utilitzar la deixalleria

La deixalleria no recull, acull.

És a dir, són els ciutadans els qui han de portar els residus a la instal·lació.

Un consell: per estalviar-se viatges val la pena guardar els residus durant unes quantes setmanes, fins a tenir-ne una determinada quantitat.



Consells per a l'usuari

- Guardeu els productes en l'envàs original: en facilita la identificació.
- Assegureu-vos que no els cau l'etiqueta. Si s'ha extraviat l'etiqueta, escriviu a l'envàs la data aproximada de compra.
- Comproveu que els residus no es deteriorenen.
- Si l'envàs original goteja o està foradat, poseu el contingut dins un envàs més gran i ben tancat.
- No barregeu productes químics
- Deseu els residus en un lloc fresc i sec.
- Guardeu-los fora de l'abast dels nens i dels animals.
- Seguiu les instruccions que dona el fabricant.
- Utilitzeu els productes en les proporcions recomanades.
- Compreu només la quantitat de producte que realment necessiteu.
- Utilitzeu productes naturals o menys tòxics.

Feu menys residus

És el millor consell que us podem donar. Per exemple, l'aigua amb llimona, el vinagre i el bicarbonat són bons substitutius dels productes químics de neteja, el corrent elèctric és millor que les piles, el transport públic estalvia el manteniment del cotxe... D'aquesta manera, eviteu el tractament de gran quantitat de residus i, alhora, estalvieu matèries primeres, energia i productes tòxics i perillosos.



La reducció i la valorització dels residus

Residus especials	Per què els separem?	Què se'n pot fer?	Com reduir el residu?
Fluorescents, termòmetres i altres residus amb mercuri	Contenen mercuri	Recuperació del mercuri i del vidre	Aprofitar més la llum solar. Utilitzar termòmetres sense mercuri
Pneumàtics	La seva combustió és tòxica	Aprofitament de part del material per a la construcció	Utilitzar el transport públic, la bicicleta, caminar. Revisar la pressió de les rodes
Piles i acumuladors	Contenen mercuri, zenc, plata, liti o cadmi	Recuperar els metalls i la ferralla	Fer servir corrent elèctric, plaques solars, rellotges de corda
Pintures, vernissos, laques, coles, dissolvents	Són tòxics i inflamables	Recuperar els components de base	Utilitzar pintures amb aigua, làtex o caseïna
Desembussadors, protectors del terra i altres productes àcids o bàsics	Són tòxics i corrosius	Recuperar components de base	Fer servir aigua amb llimona, bicarbonat o vinagre
Netejadors de forns, del vàter, ceras per a sabates, ambientadors, anticorrosius, altres productes per a neteges especials (metalls, fusta, etc.)	Són tòxics i corrosius	Recuperar components de base	Emprar bicarbonat i aigua, detergents ecològics, llimona o vinagre, bòrax, oli d'oliva, flors i ambientadors naturals
Plom i productes amb plom (canonades, tapasuros, etc.)	És molt tòxic	Recuperar el plom	Utilitzar un producte alternatiu
Plaguicides	Contenen metalls pesants, organofosforats i altres components tòxics	Recuperar components de base	Substituir-lo per sabó insecticida, lluita biològica, trampes per a insectes, superfícies netes i seques, remeis vegetals, etc.

Residus especials	Per què els separem?	Què se'n pot fer?	Com reduir el residu?
Productes químics de fotografia	Són irritants, tòxics i corrosius	Recuperar components de base	Utilitzar les quantitats mínimes necessàries
Olis de motor	Contenen metalls pesants i contaminen l'aigua	Reciclatge	Utilitzar el transport públic, anar a peu o amb bicicleta
Bateries, poliment i ceres per al cotxe, líquid de fre, anticongelant	Són tòxics, inflamables i contenen àcids corrosius	Recuperar components de base	Fer servir el transport públic, la bicicleta o caminar
Extintors	Contenen productes tòxics	Recuperar la ferralla	Reomplir
Frigorífics i esprais amb CFC	Contenen CFC (deteriora la capa d'ozó)	Recuperar la ferralla	Comprar frigorífics sense CFC, polvoritzadors
Medicaments	Contraindicacions, efectes secundaris, toxicitat. Recuperar els principis actius. Aprofitar els que estan en bon estat.	Recuperar els principis actius. Aprofitar els que estan en bon estat.	Portar-los a les farmàcies. Utilitzar remeis naturals. Comprar les dosis necessàries.

Residus municipals o assimilables	Per què els separem?	Què se'n pot fer?	Com reduir el residu?
Paper i cartó	Per valoritzar-lo	Reutilització Reciclatge	Emprar el paper per les dues cares...
Vidre	Per valoritzar-lo	Reutilització Reciclatge	Utilitzar envasos en vidre retornable
Plàstics	Per valoritzar-lo	Reciclatge d'alguns polímers	Comprar els plàstics més fàcils de reciclar i menys contaminants
Ferralla i metalls	Per valoritzar-lo	Reciclatge	Comprar envasos de vidre en lloc de llaunes
Tèxtils	Per valoritzar-lo	Recuperació (draps industrials)	Donar la roba usada a gent que la necessiti
Fustes	Per valoritzar-lo	Triturar-les i fer noves fustes	Reutilitzar-les
Electrodomèstics sense CFC	Per valoritzar-lo	Desguàs (desballestament per separar materials valoritzables)	Reutilitzar-los
Runes	Per valoritzar-lo	Reompliment en obres de construcció	Portar-les a la deixalleria
Residus verds (restes del jardí)	Per valoritzar-lo	Trituració i compostatge	Autocompostatge a la llar
Voluminosos	Per valoritzar-lo	Restauració i reutilització d'alguns materials	Reutilitzar-los o donar-los
Olis comestibles	Contaminen l'aigua	Reciclatge / reutilització	Fer sabó a casa
Radiografies	Per valoritzar-lo	Recuperació de l'argent	Portar-les a la deixalleria

Unitat didàctica



Objectius

- Comprendre la millora ambiental que representen les deixalleries.
- Situar la deixalleria en el mapa de la població.
- Descriure com s'organitza una deixalleria.
- Diferenciar els residus que accepta la deixalleria d'aquells que no admet.
- Distingir els diversos tipus de residus que s'accepten: restes de jardí, residus voluminosos, residus especials, etc.
- Reconèixer els tipus de residus a través dels cartells simbòlics que els representen.
- Assabentar-se de quina és la destinació dels residus: valorització (reutilització-reciclatge) / disposició.
- Esbrinar quines són les opinions del ciutadans sobre la deixalleria. Esperit crític envers aquestes opinions.
- Fomentar la participació de les persones (companys d'escola, pares...) en la recollida selectiva que té lloc a les deixalleries.



Continguts

Fets i conceptes:

- Els tipus de residus municipals: valoritzables, especials, voluminosos, etc.
- El significat dels rètols. Informació simbòlica (pictogrames).
- Sistemes de control, emmagatzematge... dels residus.
- La disposició o valorització dels residus.
- Els avantatges ecològics de les deixalleries.

Procediments:

- Situació de la deixalleria en el plànol de la localitat.
- Reconeixement dels elements de la deixalleria representats en un esquema de la instal·lació.
- Classificació dels residus per tipus.
- Relació entre els diversos residus i la destinació que se'ls dona.

Actituds, valors i normes:

- Importància de participar en campanyes de recollida selectiva i de potenciar l'ús de les deixalleries.
- Comprendre que les deixalleries són la solució parcial a la problemàtica dels residus.
- Adonar-se que cal reduir la producció de deixalles.
- Esperit crític envers les opinions dels companys i dels ciutadans.



Activitats educatives complementàries a la visita

Aquestes activitats són optatives i serveixen per donar més entitat a la visita.

Com que no són imprescindibles per entendre la visita, el mestre pot seleccionar les que cregui més interessants.

Cal esmentar que la proposta de seqüenciació i la temporització de la unitat també és orientativa.

Activitats prèvies

1 Esbrinar què hi ha dins una bossa de deixalles. Classificar i pesar les diverses fraccions. Què es pot reciclar? Hi ha residus perillosos?

2 Localitzar la deixalleria en el mapa de la població. Marcar el recorregut des de l'escola.

3* Fer un recull de deixalles de casa (roba, pintures...) per portar-ho a la deixalleria. Fer-ne una llista per després veure quines deixalles s'accepten i quines no.

4 Estudi de camp sobre la informació que tenen els ciutadans de la deixalleria. Per exemple: Sap que hi ha una deixalleria a la població? Sap on és? Hi ha anat mai a portar-hi algun residu? Quins? Si en construïssin una de nova la voldria al costat de casa seva? Per què? (vegeu model d'enquesta).

* Aquesta activitat es recomana especialment.

Activitats posteriors

5 Treball d'investigació:

- Estudi de les persones que passen a la deixalleria cada setmana.
Quins dies hi van més ciutadans?
- Quantitats de materials recuperats.

Elaboració de gràfiques per representar els resultats.

7 Treball d'ampliació de vocabulari (vegeu fitxa model).

8 Redactar un còmic o una historieta amb el títol: "Els beneficis que comporta la deixalleria per al medi ambient"

9 Organitzar una exposició d'objectes elaborats amb materials reciclats.

10 Fer una recerca de coses senzilles que es poden fer per produir menys residus. Per exemple: emprar el corrent elèctric en comptes de les piles, netejar amb aigua i llimona en comptes de fer servir productes químics de neteja, etc. Confeccionar un pòster amb les recomanacions proposades per tota la classe.

Activitat d'avaluació de la visita

11 Assenyalar alguns dels residus més típics que es fan a casa d'un mateix. Distingir els que es poden portar a la deixalleria dels que no i classificar-los segons el tipus de residu. Mostrar coneixement sobre els sistemes de valorització d'aquests residus (vegeu fitxa model).



Proposta de seqüenciació de les activitats i temporització

1a. sessió: Realització de les activitats 1 i 2. Proposar als alumnes que portin a l'escola un o dos residus de casa seva, per després dur-los a la deixalleria.

2a. sessió: Sortida pel barri per tal d'enquestar els ciutadans sobre la deixalleria. Realització de l'activitat 4 (Vegeu enquesta).

3a. sessió: Elaboració i comentari dels resultats de l'enquesta. Preparació de la llista de residus que portem a la deixalleria.

Si es creu convenient es pot preparar una petita entrevista per fer a l'encarregat de la instal·lació. Es pot enregistrar amb casset.

4a. sessió: Visita a la deixalleria. Els alumnes completen el guió didàctic i dipositen les deixalles que portaven en els contenidors específics. S'ha de procurar enregistrar imatges de la deixalleria amb fotos, diapositives o amb vídeo.

5a. sessió: Realització d'algunes de les activitats posteriors proposades (es poden organitzar en forma de treball de grup). Hi ha la proposta de realització d'un encreuat com a treball d'ampliació de vocabulari.

* **6a. sessió:** Donar a conèixer la deixalleria a la resta de l'escola o als nivells que hi estiguin especialment interessats. Es pot desenvolupar mitjançant el comentari d'un pòster (que prèviament s'ha elaborat), la projecció d'unes diapositives, el comentari dels resultats de les enquestes, etc.

* **7a. sessió:** Activitats d'avaluació (vegeu model de fitxa d'avaluació).



Models d'activitat

Enquesta

Hola, som uns alumnes d'una escola del poble i estem fent un estudi sobre les deixalles.

Coneix algun lloc on recullin piles? Quin?

Els medicaments, els porta a la farmàcia

Sí

No

Seria tan amable de contestar-nos unes preguntes:

On llença del vidre?

Al contenidor verd

Al contenidor d'escombraries

Utilitza el contenidor de paper i cartró?

Sí, sempre

Algunes vegades

No, mai

Si es vol desfer d'un moble o d'un electrodomèstic, sap com fer-ho?

Sí

No

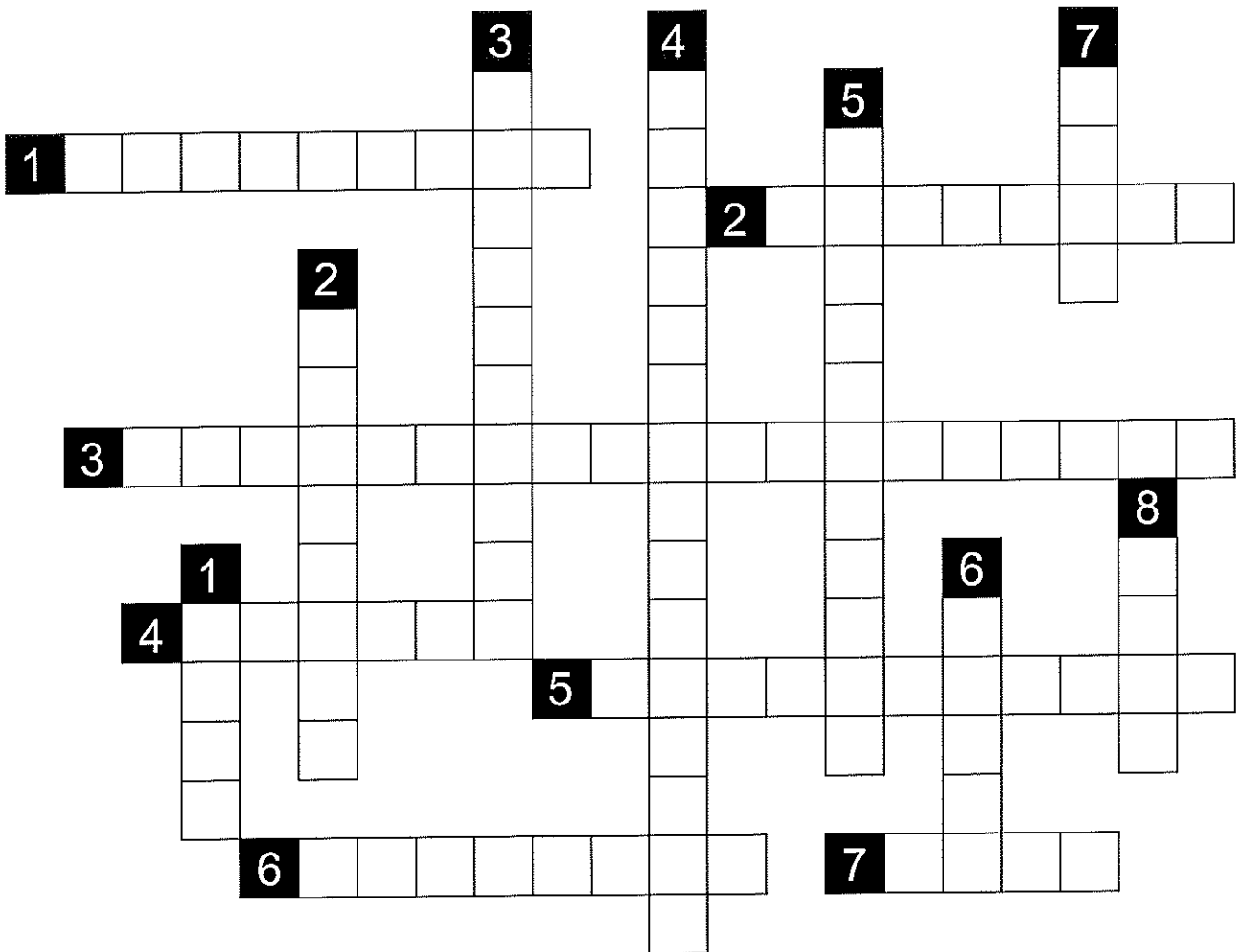
Sap que al poble hi ha una deixalleria? Sap on és?

Ha anat mai a portar-hi algun residu? Quins?

Si construïssin una deixalleria nova la voldria al costat de casa seva? Per què?

Vol fer algun suggeriment:

Ampliació de vocabulari



Mots encreuats

Quin mot s'amaga darrera de cadascuna de les expressions?

Horizontals:

1. Nom que rep un residu de mida gran (ex: moble vell).
2. Residus de ferro que es recullen a les deixalleries.
3. Consisteix a triar les deixalles i posar-les al contenidor que li pertoca (dues paraules separades).
- 4-5-6. Què volen dir les tres R de la llei de 3R?
7. Color del contenidor de vidre.

Verticals:

1. Teixit que s'utilitza per cobrir el cos de les persones. Quan és vell es converteix en un residu.

2. Instal·lació on les deixalles es cobreixen amb terra i es controlen perquè no contaminin l'entorn.
3. Cubells de mida gran, situats al carrer, que serveixen per llençar-hi el vidre, el paper i cartró, etc.

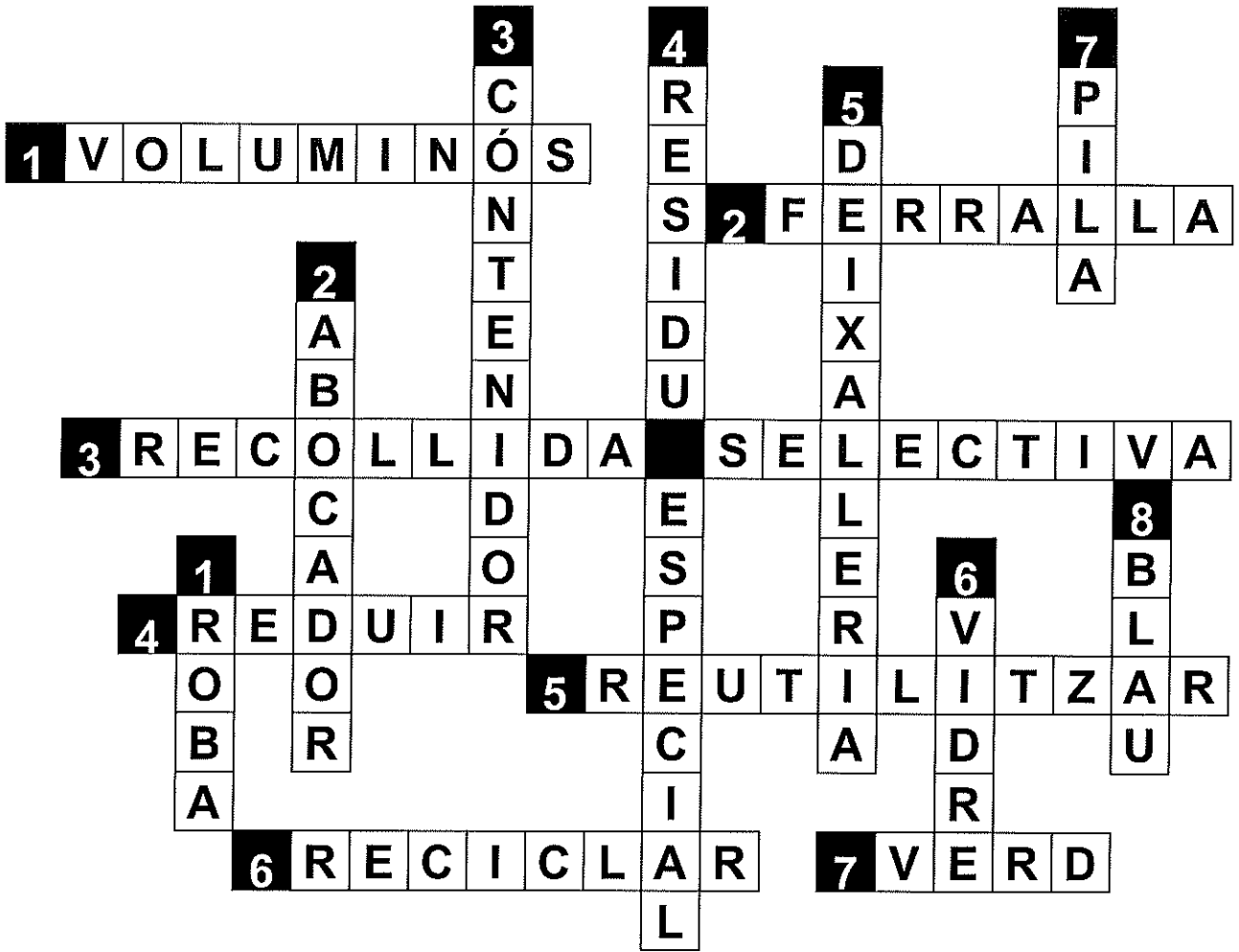
4. S'anomena així aquella deixalla que és tòxica o perillosa (dues paraules separades).

5. Instal·lació on s'han de portar moltes de les escombraries que fem a casa, per tal que es puguin aprofitar.

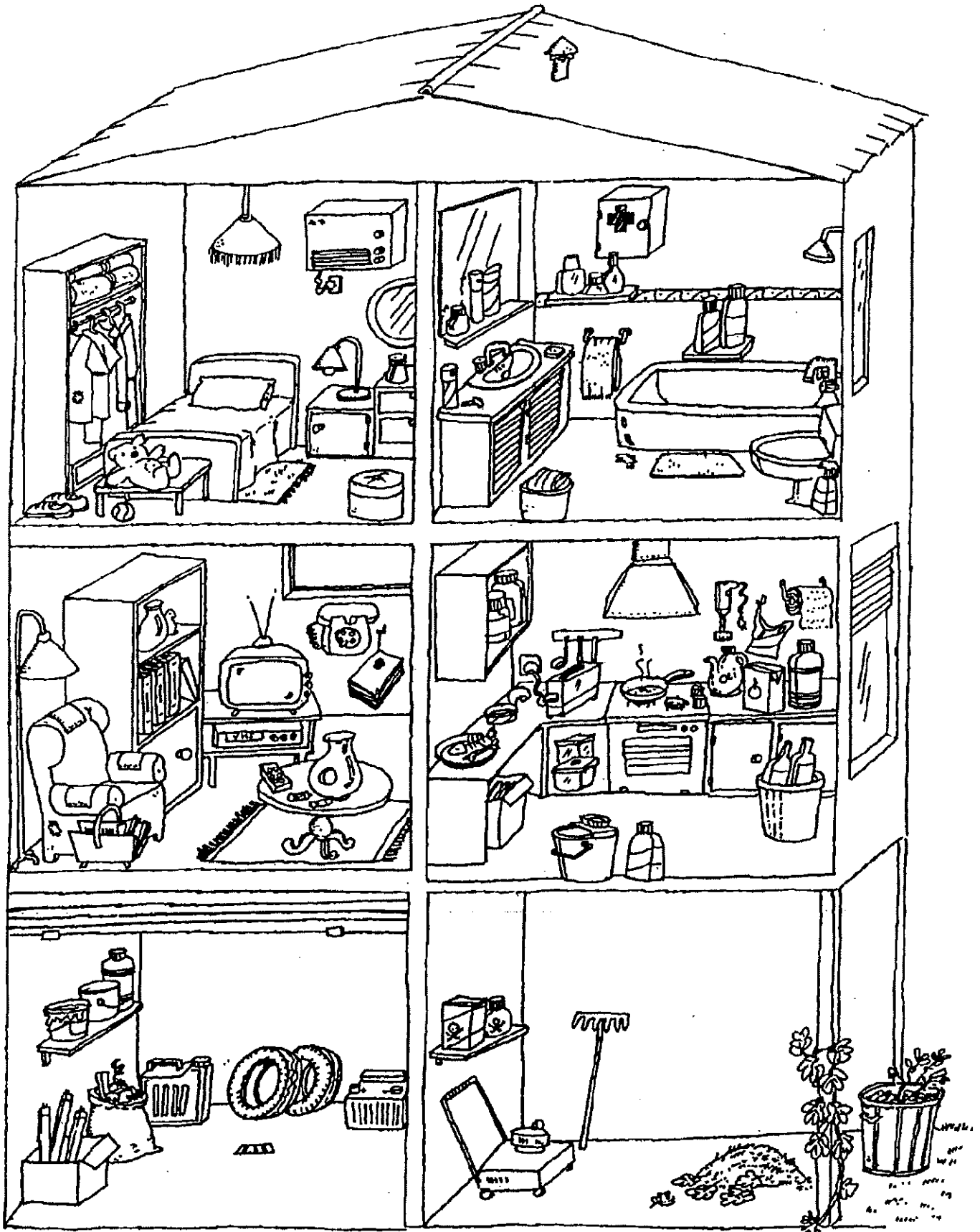
6. Material que serveix per fer envasos retornables i no retornables.

7. Petit element que allibera energia i és molt utilitzat en aparells electrònics de mida reduïda (ex: rellotge, comandament a distància de TV...). Quan s'ha esgotat es converteix en un residu especial.

8. Color del contenidor que serveix per recollir selectivament el paper i el cartró.



Activitat d'avaluació



**Imagina't que casa teva és com la del dibuix.
Contesta les següents qüestions:**

Quins residus fas a casa teva? Assenyala amb una X els 3 més freqüents de cada lloc.

a) Encercla de color verd aquells que pots dipositar en els contenidors del carrer, o portar-los a algun establiment que els accepti, per posteriorment reciclar-los.

b) Assenyala amb un * aquells residus que es podrien portar a la deixalleria. Anota al costat de quin tipus de residu es tracta i l'aprofitament que se'n fa.

c) Explica què s'ha de fer amb la resta de deixalles. Comenta els avantatges més importants d'utilitzar les deixalleries.

Cuina

Restes de menjar
Bricks
Llaunes
Ampolles i pots de vidre
Pots i ampolles de plàstic
Bosses de plàstic
Plats trencats
Capses de cartró
Tovallons de paper i paper de cuina
Oli de fregir
Restes de productes de neteja
Electrodomèstics de cuina espatllats (torradora de pa, obrellaunes,...)

Bany / Lavabo

Pots de plàstic de xampús, sabons,...
Ampolles de vidre de colònies,...
Esprais de desodorants, escumes d'afaitar,...
Medicaments caducats
Desinfectants del WC
Bolquers
Ambientadors

Dormitori

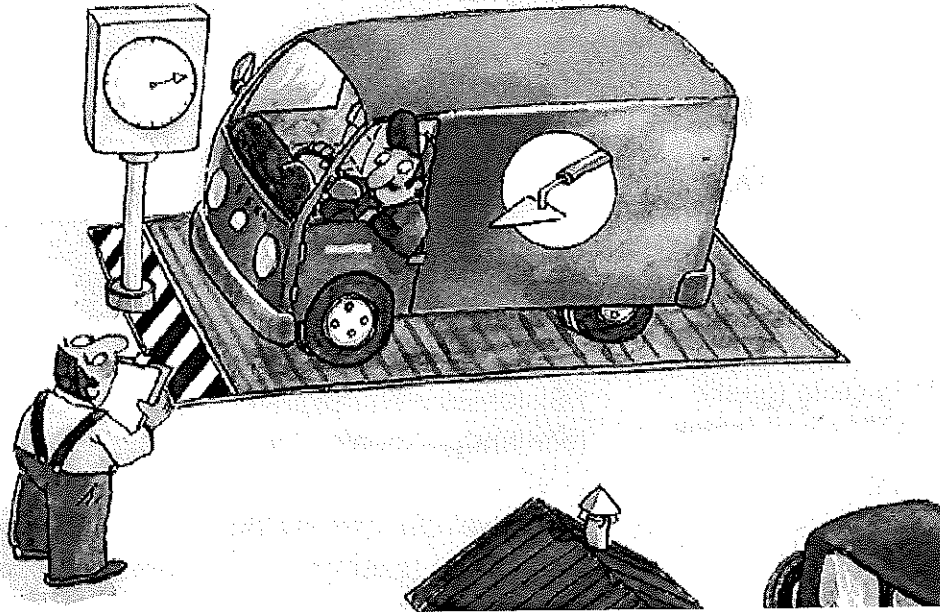
Roba vella
Aparell d'aire condicionat espatllat
Mobles vells
Joguines velles
Mirall esquerdat
Làmpada

Sala d'estar

Mobles i sofàs vells
Gerros de vidre
Catifa
Diaris i revistes
Guies telefòniques antigues
Aparells electrònics (TV, vídeo,...)
Piles usades

Garatge / Golfes / Jardí

Fluorescent espatllat
Pintures, dissolvents i vernissos inservibles.
Restes d'herbicides i pesticides.
Gespa, restes de poda i fullaraca
Sac de runa
Pneumàtic vell
Benzina, petroli,...
Bateria de cotxe esgotada.



**Centre de recepció i
selecció de residus**

Pautes per fer la visita

1. Presentació personal.

2. Introducció.

- Tot comença a casa, o potser abans fins i tot!
- De quins residus es fa recollida selectiva al poble/ciutat?
Quins residus encara van a la bossa de les deixalles?
- Què diu la Llei reguladora de residus?

3. Perquè es construeixen deixalleries?

Lectura del text del 1r. paràgraf del guió.

- Objectiu fonamental de la visita (gestió del residus especials). Beneficis ambientals i econòmics.

Lectura (definició de deixalleria).

Comentar què s'entén per residu especial.

- Ubicació de la deixalleria dins la població.
- Explicar i marcar el recorregut fet per arribar fins a la deixalleria.
- Possible ampliació amb dades tècniques de la deixalleria (any d'inauguració...)

4. Recorregut per la instal·lació:

- Comentar l'organització de l'espai.
Per què és d'aquesta forma?
Com s'agrupen els materials?

Indicar que durant el recorregut cal anar assenyalant en el guió el lloc on estem i la funció que se li assigna.

- Quins residus acullen?

Completar pàgina "Els residus admesos a la deixalleria". Durant el recorregut cal anotar només el nom.

- Hi ha residus que la deixalleria no accepta. Quins?
- Tipus de residus i la seva classificació.
Realització de la pàgina "Tipus de residus".
Pictogrames.

- Explicar que cal seguir un procés dins la deixalleria: control, classificació del residu, emmagatzematge, transport, etc.

Completar la historieta "Segueix la pista de..."

- Sistemes d'emmagatzematge / Control (comentar aspectes específics!)
- Què se'n fa, dels residus? Concepte de valorització (exemple de recuperació - exemple de reciclatge)

Completar l'apartat "La destinació dels residus"

- Els conceptes de: minimització / disposició controlada (exemples de cada cas)

5. Conclusions finals i recomanacions

Realització dels apartats "Què has après?"

Lectura de "Explica-ho als teus pares"

Conclusions